

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש י תמוז תשע"ח: הדלקת נרות: ירושלים 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:31 תל-אביב: 8:33 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת חוקת

ניהום ועידוד לרעהו

מופץ השבוע
"בריאות ורפואה" – 110

ובלבד לעודד ולשמה...
סיפר הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: פעם עבר החזון איש ברחובה של עיר, והנה למולו צועד יהודי שבור וגלמוד עצוב ומודא. יהודי שדבר אין לו בעולמו...
נכנס החזון איש עם היהודי בדברים. ניסה לחזק ולעודדו, להפיח בו חיות. התעניין החזון איש: "מה אתה יודע לעשות אולי למדת משהו?" "לא" - השיב המסכן - "אינני יודע דבר"... ניסה החזון איש ונשא אליו מבט מצפה: "ואולי לשיר אתה יודע?" "הו כן!" ננער האיש. "אני יודע לשיר!"
"באמת!" קרא החזון איש בשמחה ובמאור פנים. "בבקשה, השמע לי את קולך. תשיר משהו"... היהודי נשא קולו לשיר והחזון איש מרקד בפניו ברחובה של עיר... ומנענע במקלו לפי הקצב...

"איך אינך רוקד משמחה..."
הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל המתין בתחנה לאוטובוס, והנה ניגש אליו אדם ושאל: "אני חוזר בתשובה. מקיים מצוות, אבל עדין מרגיש כל כך רחוק... וזה מדכדך אותי מאוד..."
השיב רבי בן ציון: "כבר למדת ב"ה את כל התורה. הכל אני מבין ויודע. תוכל לבחון אותי. חוץ מדבר אחד שאיני מבין: את בעלי התשובה..."
והסביר: "אילו הייתי אני בעל תשובה, הייתי יוצא לרחוב ורוקד מרוב שמחה! יצחקו עלי כמה שרוצים. ילעגו בשפע. הם לא יבינו, אבל אני יודע במה זכיתי! המעט בעיניך מה שכתב הרמב"ם (תשובה פ"ז ה"ו): "אמש היה זה שנאוי לפני המקום. משוקץ ומרוחק ותועבה. והיום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד... אמש היה זה מובדל מה... והיום הוא מדובק בשכינה, צועק ונענה מיד"... ואתה עוד מדוכדך!"
"אינך מושלם? אבל זכית לאור האמת. להדבק בשכינה! איפה חבריך לשעבר ואיפה אתה! היאך אינך שש ושמה. איך אינך יוצא במחול?"... יגילו במלכם

לנחם ולעודד הזולת השרוי בעער ובדאגה ולחזק את רוחו!

נלמד מהפסוק: "קח את אהרן ואת אלעזר בנו" (פרק כ-כה)
וכתב רש"י: "קח את אהרן - בדברי ניהומים. אמור לו אשריד שתראה כתך נתון לבנד מה שאין אני זכאי לכך. עכ"ל. למדנו הנהגת מדותיו של הקב"ה עם אהרן לנחמו בשעתו הקשה. הנהגה זו מחייבת אותנו, מתוך חובת ההתדבקות במדותיו וההליכה בדרכיו של הקב"ה לעודד לחזק ולנחם את חברנו בשעה שדואג ומצטער. ואף זה נכלל במצוות הצדקה והחסד כמו שכתב החינוך (במצוה העט).
סח הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל לתלמידיו עד כמה גדול החסד שעושה אדם כאשר מחזק ומעודד את חברו הן בלימוד התורה והן בשאר דברים. וכמובן, לא פחות מכך, צריך לעודד ולחזק את עצמו... ולדעת להעריך את מעלתו ויקרת כל לימוד והשגה ששיגי בלימוד התורה.

כדוגמא מאלפת, שניתן ללמוד ממנה הרבה, הביא רבי שלמה זלמן ממה שמע מהצדיק רבי אריה לוי זצ"ל שכאשר ספר "לשם שבו ואחלמה" הגיע לידי רבינו יוסף חיים זצ"ל, בעל הבן איש חי, לביתו בעיר בגדד, ביקש מתלמידיו שילבשו בגדי שבת, וילכו לירושלים להקביל את פני ה"לשם" ולהביע תודה על הספר הנפלא שכתב.

כאשר בעל ה"לשם" סיפר זאת לרבי אריה, הוא החל לבכות ואמר: אילו ידעתי לפני כמה שנים שכתובת הספר והוצאתו לאור היא פעולה כה חשובה, הייתי כותב כרך נוסף, אבל כעת אין לי כבר את הכח לכתוב כרך נוסף...

והוסיף רבי שלמן זלמן לתלמידיו, שמצינו כן בדברי חז"ל המפורסמים שאילו היה ראובן יודע מה כתבו אודותיו בתורה "וישמע ראובן ויצילוהו מידם" היה טוענו על כתפו להוליכו אצל אביו. ואילו היה אהרן יודע שהקב"ה מכתוב עליו "וראך ושמו בלבבו" היה יוצא לקראת משה בתופים ובמחולות. אילו היה יודע בועז שהקב"ה יכתוב עליו "ויצבט לה קלי" היה מביא עגלים פטומות.

ואם כך הרגישו גדולי עולם, על אחת כמה וכמה שאנו, לצורך הצלחתנו, צריכים להזכיר לעצמנו בכל עת את המשמעות הגדולה שיש ללימוד התורה שלנו. כל אחד לפום דרגא דיליה.

ומכאן יש לזכור - אמר רש"י - את החסד הגדול שאדם עושה כאשר מעודד את חברו במה שנצרך לו. שכל דבר עידוד מביא תועלת גדולה. ואין לנו מושג כמה דברים גדולים אפשר לפעול ע"י דיבורים פשוטים כשאוברים מלה טובה לאדם על מעשיו. ואם בזכות זה מפרסם הת"ח עוד ספר, יזקף הדבר לזכות אותו אדם שאמר לו מלה טובה.

הדפסת והפיצת העלון השבועי "איש לרעהו" פרשת חקת, הפועל למען הזולת נתרמו באדיבות יו"ר ומנהלי עמותת "הליגה למלחמה בשחפת ובמחלות ריאה בישראל סניף י-ם, לעילוי נשמתה של מנהלת הליגה מרת הדסה אסתר זיסל בת יעקב ישראל סוקוליק-סמית ע"ה הקדישה את חיה לטובת הזולת, הן בריפוי מחלות ריאה והן במניעתן, במסגרת הליגה למלחמה בשחפת. גייסה כספים מקרנות צדקה עבור משפחות נזקקות שנפגעו בעקבות מחלות ריאה. נלב"ע כ' תמוז תשס"ה, ת.נ.צ.ב.ה.

להשכין אחזה ושלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו!

נלמד מהפסוק "ויבכו את אהרן שלושים יום כל בית ישראל" (פרק כ-כט)

ואילו במיתת משה רבינו נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה" (דברים לד-ה). מדוע לא נאמר "כל בית ישראל" כשם שנאמר אצל אהרן: אלא, מפרש רש"י הטעם, משום שעל משה בכו בני ישראל - רק הזכרים, ואילו על אהרן, מתוך שהיה רודף שלום ונותן שלום ומטיל אהבה בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה, בכו "כל בית ישראל". זכרים ונקבות.

חילוק זה בין משה ואהרן בא לידי ביטוי גם בפסוקים לעיל (כ-ב,ג) בהם נאמר "ויקהלו על משה ועל אהרן, וירב העם עם משה..." ולכאורה מה פשר השינוי שבתחילה נקהלו גם על אהרן ובהמשך רבו רק עם משה? אלא, אומרים חז"ל, בטרם פרץ הריב נקהלו על שניהם, אך משנתגלע הריב פנו בעיקר אל משה, שכן אהרן היה אוהב שלום וכו' על כן נשאו פניו גם בשעת מריבה.

רבינו יונה ז"ל כתב (באגרת התשובה - אות יד): וחייבים ישראל לברור אנשים שיטילו שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחברו, שיהא בידם כח לכוף ולהכריח בני אדם על השלום. ויהיו אותם אנשים שמחים שיודעים לפייס ולרצות בני אדם ולהטיל שלום, ולא יהיו כעסנים ורגזנים. ואמרו חז"ל (תענית כד). על האנשים האלה שהם מטילים שלום בשמחה וטוב לבב, כי מובטח להם שהם בני העולם הבא.

השלום הוא כלי הגורם שכל הברכות יתקיימו

ידועים דברי חז"ל (עוקצין ג-יב): "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום..." מדוע נחשב השלום "כלי יחזיק ברכה"? משום שבלעדיו אין ערך לכל הברכות ואין להם קיום...

ובגמרא (מגילה יח). אמרו חז"ל כי אחר ברכת כהנים חתם בשלום, שאם אין שלום כל הברכות אינם כלום, וביאר **החיד"א** זצ"ל (בספרו **דבש לפי**) טעמו של דבר, מפני שהקב"ה דן את האדם על פי מדותיו. ואם כן, כאשר יש לאדם שלום עם הכל, אזי גם למעלה אין רשות למקטרגים לקטרג עליו.

אמור מעתה, כי זהו מעלת השלום, שאין למעלה מקטרגים, ובזה מתקיימות הברכות. לעומת זאת, אם מחזיק במחלוקת מעורר קטגוריה למעלה ותרחק ממנו הברכה.

עד כמה חשובה וחיונית היא ברכת השלום ניתן ללמוד מהרעיון הנפלא שהביא הגאון **רבי זלמן סורוצקין** זצ"ל (בספרו **אזנים לתורה** ח"ה) וכך כתב: שמעתי מפי הגה"צ **רבי נפתלי זילברברג** זצ"ל, שבעת המחלוקת המפורסמת נגד הגאון **רבי יעקב גזונדהייט** זצ"ל (אב"ד וורשא) נקראו שלושה מגדולי הדור ההוא להשכין שלום בעיר. אך הדבר לא עלה בידם.

והנה בטרם עזבם את העיר, נכנסו לביתו של רבי יעקב לקחת ממנו ברכת פרידה. עשה רבי יעקב סעודה לכבודם וכיבד אחד מהם, שהיה כהן, בברכת המזון. קודם שנתן הכוס בידו, אמר לו: "אישי הכהן תברך בכוונה מיוחדת!" כאשר התפלאו הגאונים לפשר דבריו הסביר להם:

בפסוק "וניגשו הכהנים בני לוי כי בס בחר... לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע" (דברים כא-ה) ישנה קושיה גדולה: למה הוצרך הכתוב להאריך ולבאר מי המה הכהנים ומה תעודתם בישראל, האם זו פעם ראשונה שמזכירה התורה את הכהנים? כלום אין אנו יודעים כבר שהם משרתי ה' ומברכים את ישראל ושהם רואים את הנגעים. ולמה באה האריכות "כי בס בחר... ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע"?

אלא באמת צריך להבין: מדוע נזכרו הכהנים בפרשה זו של עגלה ערופה? בשלמא הזכרת הזקנים והשופטים מובן, שכן יוצאים הם למדידה, וזקני העיר הקרובה באים לעריפת העגלה ולרחוץ ידיהם ולומר "ידינו לא שפכו..." אבל הכהנים למה הם באים?

אלא ללמדנו, שגם לכהנים יש חלק וגרם ברציחה זו, משום שתפקידם הוא "לשרת ולברך בשם ה'" ומהי הברכה? "וישם לך שלום!" כי הכל הולך אחרי החתום. ואם היו הכהנים מברכים את העם בכוונה הראויה ובלב שלם בברכת ה"שלום", לא היה מקום למקרה כזה, שיעמוד איש מישראל על רעהו ורצחו נפש ובפרט על אדמת ישראל.

וזהו שמסיים הכתוב: "ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע" והינו בגלל הברכה שהיתה רק "בפיהם" ולא משלימות ליבם - "יהיה כל ריב וכל נגע". לפיכך, גם על הכהנים לגשת לעגלה ערופה ולכלול עצמם בתפלת "כפר לעמך ישראל".

סיים רבי יעקב גזונדהייט ופנה אל הגאון הכהן: "לאור האמור, דע את שלפניך, לברך על המזון בכוונה עצומה, שברכהמ"ז היא ברכת השלום

חילוקי דעות ולא מחלוקת

חילוקי דעות נתגלעו בין הגאון **רבי צבי הירש מליסקא** זצ"ל ובין הגאון **רבי ירמיהו מאויהל** זצ"ל. היתה זו מחלוקת לשם שמים שסופה להתקיים, מה עוד שהיה מי ששקד ללבנותה...

בשלהי חודש תמוז, נסע הרב מליסקא להשתטח על ציונו של **בעל ה"ישמח משה"** מאויהל, ביומא דהילולא, ועלה לבית הרב דמתא, איש ריבו. וכך אמר לו: "רבה של אויהל! קהל רב עומד בחוץ, ונחלק בדעתו. יש מהם אומרים: כמה צדיק הוא הרב מליסקא, שמוחל על כבודו ועולה לבקר את איש ריבו. יש מהם אומרים: בכך מודה הרב מליסקא שהצד שכנגדו צודק וטענותיו נכונות! ובכן, דעו לכם ששניהם טועים, אני איני צדיק וכבודו אינו צודק, אבל מחלוקת כפי שמשתוללת בחוץ אסור שתהיה..."!

מעשי רב

דבק במדותיו של אהרן...

הגאון מטשיבין - רבי דוב בעריש וויידנפלד זצ"ל דבק במדותיו של אהרן הכהן, ובמהותו לא יכול היה לסבול מחלוקת ופירוד בין חצרות ובין היראים לדבר ה'. דבר מופלא העיד עליו **כ"ק האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת**:

היה זה כשהגיעה עת שמחת כלולות אחד מנכדיו, וכשדובר את מי לכבד בסידור קידושין, הציע האדמו"ר מיד את הרב מטשיבין. כשנשאל, הלא חצר גור קשורה עם כל גדולי הדור, השיב: במצב כיום בירושלים של חוגים ועדות וחצרות, לא יתכן שניקח מישהו שיהיה מרוצה ומקובל על כל החוגים, ואין ברצוני בשעת השמחה להרגיז אף אחד. היחיד שכולם ישמחו בבואו הוא הרב מטשיבין.

ופעם התבטא **כ"ק האדמו"ר מסטמאר - רבי יואל טייטלבוים** זצ"ל על הרב מטשיבין: "פלא הוא שמעולם לא רב עם אף אחד כנראה באמת לא רצה בכך".

הסביר את דבריו חתנו הגאון **רבי שמעון שניארסון** זצ"ל, כי מצוי דוקא אצל גדולי ישראל, שמכיון שהוא חייב שתהיה לו דעה מוצקה, אז בלית ברירה חייב לפעמים "לריב". אם בגלל רוחניות או בגלל האמת. אולם הרב מטשיבין מרוב היותו אוהב שלום ורודף שלום, הצליח גם במקרים כאלו שלא לריב.

שר התורה

ויתור למען השלום...

כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב - רבי משה יחיאל אפשטיין זצ"ל, שימש גם כרבה של העיר אוז'רוב. סבו רבי לייבוש מסר לו את הרבנות באופן רשמי. אולם בעיר היה רב נוסף, ואחרי מלחמת העולם הראשונה התעוררה בקהילה השאלה: הלא אין שני מלכים משמשים בכתר אחד. לאדמו"ר מאוז'רוב היה רוב מוחץ לצידו. שכן רוב תושבי אוז'רוב היו חסידי האדמו"ר, וגם חסידים אחרים נהרו אחריו.

אף על פי שהיה ברור לו שאם יוכרע הדבר על ידי הצבעה, יהיה לו רוב גדול, הצהיר הרבי ש"גדול השלום". הוא ויתר על הרבנות ועיזב את אוז'רוב נחלת אבותיו, שהיתה יקרה לו מאד.

במחיצתם

ובסיומה אומרים: "ורחמים וחיים ושלוש", וה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".

המתעבר על ריב לא לו - דומה ל...

ישנם אנשים המתעברים על ריב לא להם כאשר מריחים הם באש המחלוקת נחפזים ללבות את האש, אף בלי לדעת על מה ולמה נטושה המחלוקת. מדמה אותם הפסוק לכלב כפי שפירש יפה הגה"צ **רבי בן ציון** (אב"ד זכירנא) זצ"ל את הפסוק "מחזיק באזני כלב עובר מתעבר על ריב לא לו" (משלי כו) ואלו דבריו:

לכאורה תמוה: מדוע הזכיר הפסוק "אזני כלב" ולא חיה אחרת שנשיכתה קלה משל כלב? אלא לפי שטבע הכלבים כאשר שומעים הם כלב אחד נובה, כולם עוזרים על ידו ומתחילים לנבוח עמו אעפ"י שאינם יודעים את סיבת הנביחה על מה ולמה, ועל מי הוא נובח. כך הוא המתעבר על ריב לא לו, הוא אינו יודע סיבת הריב ועם מי הצדק, ובכ"ז מתערב, או-אז הריהו "מחזיק באזני כלב" - עושה מעשה כלב הרגיל להתעבר על ריב לא לו.

רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בעל **הבן איש חי**) אמר (באו"ח ד"ה ברוך שאמר) ביאור יפה בטעם מה שאומרים "חד גדיא" בליל פסח אחרי ההגדה, כי שמע פעם שמקשים בשם המפרשים בפזמון זה של "חד גדיא": אם החתול עשה שלא כדון במה שאכל את הגדי, אם כן, הכלב שנשכו עשה כדון. ונמצא שהמקל שהכהו עשה שלא כדון, והאש ששרפתו עשתה כדון ואז המים שכיבוה לא עשו כדון, והשור ששתה אותם עשה כדון. נמצא שהשוחט ששחטו לא עשה כדון, וא"כ מלאך המות עשה כדון במה שהרגו ומדוע הענישו הקב"ה?!

אלא התרוץ הוא: אמנם החתול עשה שלא כדון במה שאכל את הגדי, אבל הכלב מה לו להתעבר על ריב לא לו, וכי הוא גואל הדם של הגדי? נמצא, שהמקל צדק כשהכהו, והאש לא צדקה ששרפה אותו, והמים צדקו שכיבוהו, והשור לא צדק ששתה אותם, והשוחט צדק ששחטו, ומלאך המות לא צדק כשהרגו, ממילא נמצא שהקב"ה הענישו כדון.

לפי מובן מה שייכות פזמון זה ליציאת מצרים, כי לכאורה צריך להבין, מדוע לקו המצרים והלא הקב"ה גזר על עם ישראל שיעבוד? אלא התרוץ, שהרי בגזירת השיעבוד נאמר "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם", ולא נקב ה' שם העם המשעבד. מעתה, י"ל שאמנם אמת נכון הדבר שנגזר שיעבוד על ישראל, אבל מדוע אתם המצרים התערבתם ונכנסתם לעסק הזה? על כן יצא עליהם הקצף ונענשו בכל חומר הדין.

בספר שיחת חכמים מספר שברעיון זה בביאור ה"חד גדיא" ניסה הגאון **רבי יהונתן אייבשיץ** זצ"ל להוכיח את אותם אנשים זרים ששמע אותם מדברים נגדו ומתעברים במחלוקת הקשה שהתלקחה בתקופה זו עם **היעב"ץ** זצ"ל.

כשהתלקחה אש המחלוקת בין חצרות רו"ץ וצאנז, הזהיר הרה"ק **רבי מאיר מדיז'יקוב** זצ"ל את חסידיו לעמוד מן הצד ולא להתערב. הוא המחיש להם את חומרת הדבר במשל הבא: **אריה** היה מהלך ביער ועוצר את החיות שנקרו בדרכו. שאל האריה את החיה הראשונה: "הנודף מפי ריח נעים?" עוותה החיה את פניה, שכן מחמת הרעב נדף מפיו ריח נורא. קצף האריה על פגיעה זו בכבוד מלך החיות, טרף את החיה האומללה.

המשך האריה בהילוכו, פגש בחיה אחרת ושאל אותה: "איזה ריח נודף מפי?" למדה החיה את הלכת ואמרה: "ריח נפלא, ריח בשמים עדין!..."

שאג האריה: "חוצפה שכזאת, לשקר במצח נחושה למלך החיות! וטרף אף אותה. אבל רעבוננו של האריה טרם שקט, והנה ראה למולו את השועל. פער האריה את לועו ושאל "ואתה מה דעתך, איזה ריח נודף מפי?"

השתחוה השועל הערום ואמר: "יסלח נא לי אדוני המלך, אבל אפי סתום מזה שלושה ימים, ואיני יכול להריח!..."

הפטיר הרבי מדיז'יקוב ואמר: כך מוטב לנו לעמוד מן הצד במחלוקת מרה זו ולא להתערב. "אפינו סתום" ואיננו מסוגלים להריח ולקבוע, ובכך ננצל משיני האריות.

שיעור בשלום בית...

בוקר אחד הגיע **רבה של טבריה - רבי אשר זאב וורנר** זצ"ל למנינו הקבוע לתפלת שחרית כוותיקין, והנה רואה הוא אברך - שלא מן המקום - מסתובב בבית הכנסת ברוח נכאה. הרב וורנר הרגיש בפיקחותו כי משהו אינו כשורה אצל האברך. הוא חשב לעצמו, כנראה אברך זה מסובך בבעית שלום-בית וברח מביתו, וכשכך הדבר, לאן יפנה אם לא לטבריה או מירון וכיו"ב.

לאחר התפלה הזמינו הרב וורנר לביתו, והאברך נדהם לראות את הרבנית יושבת בראש השולחן... ואת הרב וורנר מגיש לה כוס קפה... אחר כך מבקש ממנה ליטול ידים, ומגיש לפניה לחם וגבינה.

תמה האברך לנפשו: האם זהו רבה של טבריה והאם כך צריכה לנהוג הרבנית, אך לא הוציא הגה מפיו. לאחר הסעודה שהשתתף בה גם האברך, נתן לו הרב וורנר דמי נסיעה ופטרו לשלום באומרו: "אם תנהג כמוני לא תצטרך לברוח"... הדברים נכנסו היטב ללבו של האברך, ומאז שינה את מהותו לגמרי ושלוש הבית שב על כנו.

בית ומנוחה

"לאפוקי נפשיה מפלוגתא"...

אחד מגדולי התורה בעיר בני ברק שנזחר כל השנים מלהביע דעה, לדבר ולהזהות עם אי-מי ממגוון הדעות והחוגים שבעיר, ולכן היה מקובל על כולם. הגיע פעם לביקור באנטווערפן.

קיבלו רב העיר הגאון **רבי חיים קרייזוורט** זצ"ל בכבוד גדול, ובדרשה שנשא לכבודו הביא את דברי הגמרא (ברכות לח.) בה מסופר כיצד שבחו רבנן לפני רב זירא את בנו של רב זביד שאדם גדול הוא ובקי בברכות, ובהמשך אומרת הגמרא שנהג הלה באופן מסויים "כדי לאפוקי נפשיה מפלוגתא" [=להוציא עצמו ממחלוקת בהלכה].

לומדים אנו מכאן, אמר רבי חיים, ש"לאפוקי נפשיה מפלוגתא", היינו להשתדל שלא להכניס ראשו במחלוקת, גם זו היא הלכה פסוקה, ובגינה ראוי האדם לתואר אדם גדול.

המשך רבי חיים והוסיף: הנה האורח הנכבד, גר בעיר גדולה כבני ברק, עיר המלאה חכמים וסופרים ומטבע הדברים לא ימלט שנקלעים פה ושם למערבולת של דעות מגוונות ומנוגדות. בטוח אני שלא פעם הזדקקו גם אליו שני צדדים המתווכחים ביניהם וביקשו לשמוע חוות דעתו. ואם הוא הצליח עד היום "לאפוקי נפשיה מפלוגתא" אין לך סימן מובהק מזה דגברא רבא הוא.

מים חיים

זכותו של השכן...

לתושב קרית מטרסדורף, שהיה בתהליך הרחבת דירתו, התברר שאחד השכנים מעכב את ההרחבה בטענה של מניעת ראייה וכיו"ב. הוא ניגש לגאון **רבי חיים פנחס שיינברג** זצ"ל והציג בפניו את בעייתו.

חלפו כמה ימים והרב שיינברג עלה בבנין ההוא ודפק בדלת של השכן המתנגד וביקש לראות את תוכנית הבניה וכמה זה יכול להפריע... כמובן הלה התרגש מהביקור המפתיע. הוא הוליך את הרב שיינברג מפניה לפינה, מרצפת אחר מרצפת, כשהם מודדים ובודקים. ואכן הוברר שישנה פינה קטנה בודדת בפינת הבית שמופרעת על ידי הרחבתו של השכן.

פנה אליו הרב שיינברג ואמר: "אכן הנך צודק, ההרחבה מפריע לך והנך יכול למנוע הרחבתו, אך הרי לשכנך יש ילדים בבית ויתכן שבפינה זה שמפריע לך יעמידו כסא וסטנדרד... וילמדו שם תורה, וא"כ במדה ותוותר, הלימוד שם יהיה לזכות שלך, ולכן כדאי שתשקול את הדבר..."

לאחר מספר רגעים הודיע השכן שהתרצה בלב שלם להרחבתו של השכן. כששמע זאת הרב שיינברג תפס בידו של השכן ונשקו כשהוא אומר וחוזר בהתרגשות: "איזו זכות גדולה יש לך. איזו זכות!..."

מתוך מאמר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

סימנא מילתא היא ! / הרב נפתלי וינברג

בהזדמנות מסוימת סיפר לי מורי ורבי הגרי"ז גוסטמן זצ"ל כדלהלן:

מחברי-ספרים לא מעטים היו פוקדים את ביתו של מרן רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל בוילנה. בידם חיבור בכתב-יד, או בעלי-הדפסה, ובפיהם משאלה לזכות ב"הסכמה" מרבן של כל בני הגולה.

על כתפיו של רבי חיים עוזר הייתה מוטלת הנהגת הדור - בימיה הרת עולם שבין שתי מלחמות העולם. שאלות נחתו על שולחנו מכל העולם, האם נשאר לו זמן לבדוק ספרים חדשים? ברור שלא.

כיצד נהג כאשר הגישו לו ספר להסכמה? היה פותח באקראי וקורא כמה קטעים. אם מה שקרא מצא חן בעיניו, העניק הסכמה. אם לאו, היה מתחמק בצורה עדינה.

שאל אותו הרב גוסטמן: האם על סמך כמה שורות אפשר לדעת מה כתוב בכל הספר?...

השיב רבי חיים עוזר תשובה מעניינת: לא. אבל אם יש למחבר סייעתא דשמיא שהספר נפתח במקום טוב - זה סימן על כל השאר!

* * *

איך נזכרתי בסיפור הזה?

בנסיבות קצת פחות מחמיאות.

בדיוק השבוע נחשפתי לכמה מקרים שליליים, בתחום שבין אדם לחבירו. ככלל אנו נמנעים מלדווח בעלון זה על השלילי, אלא משתדלים תמיד לטפח את החיובי. אך במקרים דיין צריך עיון "אם ללמד על עצמם יצאו, או ללמד על הכלל יצאו". לא שחלילה כולם לוקים במה שמתואר בשני הסיפורים, אלא שאולי מצב המודעות הכללית לעניינים שבין אדם לחבירו הכללי לוקה ודורש תיקון דחוף. והנה המקרים.

מקרה ראשון:

נכנסתי לכיתה. המלמד קידם את פני בשמחה וסיפר: "בדיוק סימננו מסכת בתום לימוד מאומץ של ארבעה חודשים!" "חודשיים!" התערב אחד התלמידים.

"אתה טועה" השיב לו המלמד "הלימוד ארך ארבעה חודשים!"

אך הוא בשלו: "הלימוד לקח רק חודשיים!"

פניתי לכיתה ואמרתי: "לא משנה לנו אם הלימוד ארך ארבעה חודשים, או חודשיים. מה שמשנה לנו זה שאסור לתלמיד לסתור את דברי רבו".

מקרה שני (מפי בעל המעשה):

"...באותו בוקר הגיעו לחניון של מטיילים בצפון הארץ, שני אוטובוסים של ילדים 'משלנו' מדרום הארץ. הילדים טיפסו על עצי החרוב הנטועים בשטח, והחלו לקטוף וליידות אחד בשני פירות שטרם הבשילו.

"קבוצת ילדים אחרת התקרבה לאתר-הנצחה הקיים שם, ולהכריז שאלו שיושבים שם הם '-----' (לא מסוגל לחזור על המילה הקשה הזו). פועלים ערבים שהבחינו במעשים

השתוממו ושאלו: 'האם אלה חיות?'

"יצאתי מהמתחם כדי להזהיר את המונחים שלהם, שהטיפוס על העצים מסוכן ביותר כיון שהם בסכנת התמוטטות. עודי צועד במהירות אני שומע ילדים אומרים שיש להפסיק לזרוק חרובים, ולעבור להשלכת אבנים. עלי..."

"הסתובבתי וקראתי בכאב: 'ונמצא שם שמים מתחלל!?' אז הם השתקו".

* * *

חלילה לטעון שאלו סיפורים אפייניים. אך מאידך גיסא אסור להתעלם מנורות האזהרה שנושאים בחובם שני המקרים המתוארים (ולוואי ויכולנו שלא להציג אותם בפני קוראינו בעלי הנפש העדינה).

כדי לגעת בנקודה לשמה באנו, נוסף עוד מקרה בקצרה. סיפר לי מנהל תלמוד תורה מנוסה בירושלים: יום אחד אני יוצא, ומבחין בילדים מהת"ת שלי משליכים חפצים לכיוון בנות שישבו בתחנת אוטובוס סמוכה. למה? "כי הם בנות". עד-כאן.

ומה אתם חושבים קוראים יקרים, שבעקבות המקרה הזה הכניסו בת"ת הזה את חוברות הלימוד של מכוון 'אהבת אמת' בעניינים שבין אדם לחבירו? לא ולא...

ואסביר מדוע.

* * *

כל מנהל מוסד הוא בסופו של דבר שליח של ההורים. ישנם מנהלים שמובילים יותר עשייה חינוכית, ישנם שמובילים פחות - אלו גם אלו מעוניינים למלא את רצון שולחיהם, ההורים.

כאשר רצון ההורים מתבטא בעיקר בהספק לימודי, זה מה שהמנהל יספק להם - כי זה מה שהם רוצים. עדיין לא נברא המנהל שקם בבוקר ואומר לעצמו: "היום אעשה את כל מה שאני מבין שצריך לעשות מבחינה חינוכית, ולא מתחיל לעניין אותי מה יאמרו הבריות".

קעת אנו כבר יודעים מדוע אותו מנהל לא הזדרז לצרף את המוסד שלו לתוכנית הלימוד בחברות - למרות שהם זרקו חפצים על בנות "כי הם בנות"? משום שההורים לא פנו אליו בדרישה זו! הורים כן דיברו איתו על 'הספק' ועל 'שיבה-קטנה-טובה-לבן' ועל אין ספור דברים. אבל הם לא לחצו על התמקדות מסיבית בהנחלת מידות טובות לילדיהם.

המפתח אם-כן מונח בידיכם ההורים. אם רק תבקשו, ולא תרפו, לא יהיה מוסד אחד מדון ועד באר שבע בו לא תתחולל מהפכה בעניינים שבין אדם לחבירו. כי מי שקובע את סדר העדיפות זה ההורים, ורק ההורים. אף אחד אחר לא.

אם יש את נפשכם שבנכם יסיים את התלמוד תורה, עם יסודות איתנים לצמוח "מענטש" [בן-אדם] ולהקים בית נאמן בישראל שיהיה בנין עדי עד ומבוסס על יסודות בריאים, אל תהססו! תרימו טלפון למנהל ותבקשו להשתלב בתוכנית לקראת שנת הלימודים הבאה! אנא צלצלו ל-02-5671812

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il